

Список літератури:

- Deutsches Wörterbuch von Jacob Grimm und Wilhelm Grimm* (n.d.).
<https://woerterbuchnetz.de/?sigle=DWB&lemid=G12335>.
- FALTERMAIER, T. (2023). *Gesundheitspsychologie* (v. a. Kapitel 5, S. 171-239). Kohlhammer.
- FRANKE, A. (2012). *Modelle von Gesundheit und Krankheit*. Hogrefe.
- FRANZKOWIAK, P. & HURRELMANN, K. (2025). Gesundheit. In: Bundesinstitut für Öffentliche Gesundheit (BIÖG) (Hrsg.). *Leitbegriffe der Gesundheitsförderung und Prävention. Glossar zu Konzepten, Strategien und Methoden*.
<https://doi.org/10.17623/BZGA:Q4-i023-2.0>.
- World Health Organization* (n.d.). www.who.int.

ФОРМУВАННЯ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Андрій Каленський

Інститут професійної освіти

Національної академії педагогічних наук України

Київ, Україна

У доповіді Єврокомісії «Чиста енергія для всіх європейців» від 30. 11. 2016 був запропонований четвертий енергопакет, який передбачає доведення частки виробництва електроенергії з поновлюваних джерел енергії до 50% від загального обсягу виробництва до 2030 року (*European Commission, 2016*). Він був запропонований з метою: поставити енергоефективність на перше місце, досягти світового лідерства ЄС у сфері відновлюваних джерел енергії та забезпечити справедливі умови для споживачів.

Відповідно до вимог цього енергопакету в Україні запровадили нову Енергетичну стратегію до 2050 року (*Енергетичний хаб Європи, 2023*). У документі враховані:

наслідки повномасштабної війни російської федерації проти України (посилення ролі енергетичної безпеки та зміцнення стійкості енергосистеми); результати приєднання енергетичної системи України до європейської мережі операторів; впровадження новітніх технологій, світових трендів та інноваційних рішень, що відповідають вимогам екологічної безпеки згідно з нормам ЄС та прийнятим міжнародним зобов'язанням України щодо енергоефективності; децентралізація генерації електроенергії по всій території країни для поліпшення стійкості та надійності енергозабезпечення.

У енергопакеті Єврокомісії зазначено, що на будівлі припадає 40% загального споживання енергії. Тому, формування енергоефективної компетентності спеціалістів будівельної галузі для «зеленого» відновлення України стає стратегічним пріоритетом. Тобто, підготовка фахівців будівельної галузі компетентних в термомодернізації будівель та приведення будівельних норм до стандартів енергоефективності.

Формування енергозберігаючої компетентності випускників закладів фахової передвищої освіти будівельної галузі розпочнемо з аналізу освітньо-професійної програми (ОПП): «Опорядження будівель і споруд та будівельний дизайн» (*Освітньо-професійна програма ...*, 2023) відокремленого структурного підрозділу «Чернівецький фаховий коледж Львівського національного університету природокористування» упорядкованої згідно «Стандарту фахової передвищої освіти (далі – Стандарт): освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр, галузі знань 19 «Архітектура та будівництво», спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія» (*Міністерство освіти і науки України*, 2021) та освітньої програми професійної освіти з професії «Лицювальник-плиточник» (*Навчально-змістовий портал професійної освіти*, 2024) комунального закладу професійної освіти «Нововолинський центр професійної освіти» Волинської обласної ради складеної на основі «Державного освітнього стандарту» з професії 7132 «Лицювальник-плиточник», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 8 березня 2024 р. № 289 (*Міністерство освіти і науки України*, 2024а).

Так в закладі фахової передвищої освіти ОПП, що розроблена робочою групою додано до тих компетентностей що є в Стандарті загальну компетентність (ЗК 10) «Здійснення безпечної діяльності з захистом навколишнього середовища. Розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя» та спеціальні компетентності (СК 13) «Здатність застосовувати основні законодавчі положення з охорони праці та охорони навколишнього середовища; застосовувати основні методи безпеки життєдіяльності та цивільного захисту виробничого персоналу і населення від

можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих, володіння культурою безпеки, екологічною свідомістю» (СК 14) «Знання й застосування на практиці ресурсозберігаючих та енергозберігаючих технологій, альтернативних, відновлювальних джерел енергії, розуміння екологічних наслідків своєї професійної діяльності». На жаль, в програмах інших закладів фахової передвищої освіти спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія» «Енергетична стратегія України на період до 2050 року» майже не враховується.

На прикладі освітньої програми з професії «Лицювальник-плиточник» Комунального закладу професійної освіти «Нововолинський центр професійної освіти» Волинської обласної ради ми бачимо, що в Стандарт включена ключова компетентність (КК6) «Екологічна та енергоефективна компетентність». Ця компетентність є в стандартах і інших професій (мулярів, теслярів, столярів та ін.) і передбачає, що випускник повинен знати: основи енергоефективності; нормативно-правові акти у сфері енергозбереження; способи енергоефективного використання матеріалів, ресурсів енергозберігаючого обладнання у професійній діяльності та у побуті; нормативно-правові акти в сфері екології; основи раціонального використання, відтворення і збереження природних ресурсів; способи збереження та захисту екології в професійній діяльності та в побуті; сучасні екологічні будівельні матеріали і способи утилізації та перероблення будівельного сміття, а також вміти: раціонально використовувати енергоресурси, витратні матеріали у професійній діяльності та у побуті; використовувати енергоефективне устаткування і дотримуватися екологічних норм у професійній діяльності та в побуті.

МОН України інтегрує тему енергоефективності в шкільну програму. Цей проєкт стає частиною ширшої ініціативи щодо впровадження теми «зеленої» енергетики в освіту в межах реалізації проєкту «LEARN» (*Міністерство освіти і науки України, 2024b*). Планується розроблення навчальних модулів та їхня інтеграція в навчальну програму. Інтеграція теми не передбачатиме створення додаткового навантаження, а пропонуватиме матеріали для відповідних тем програм, щоб актуалізувати їх. Також таку інтеграцію рекомендовано до модельних навчальних програм «Пізнаємо природу», STEM, «Довкілля», «Технології», «Природничі науки», «Підприємництво та фінансова грамотність», «Економіка» (*Шеліманова та ін., 2024*).

Тобто вступники до закладів фахової передвищої освіти з базовою середньою освітою (з одночасним виконанням освітньої програми профільної середньої освіти, тривалість здобуття якої становить два роки) будуть додатково вивчати

енергоефективність та альтернативні джерела енергії у будівлях. Крім того, обов'язкові освітні компоненти, що формують загальні компетентності (ОК 7) шляхом вивчення навчальної дисципліни «Екологія та захист навколишнього середовища».

Здобувач професії «Лицювальник-плиточник» з базовою середньою освітою отримує повну загальну середню освіту в закладах професійної освіти і відповідно вивчає навчальні модулі з енергозбереження які інтегровані в навчальну програму 10-11 класів. Крім того, в загальній професійній підготовці здійснюється вивчення навчального предмету «Основи енергоефективності та екології», а бажаючі випускники можуть сформувати додаткову компетентність, вивчивши навчальний предмет «Передові системи термомодернізації будівель і споруд».

Навчання молоді енергоефективності та енергозбереженню в закладах фахової передвищої та професійної освіти будівельної галузі вимагає міждисциплінарного підходу та міжпредметної координації. У даний час назріла необхідність екологізації дисциплін, що стосуються проблем взаємодії суспільства з природним середовищем. Потребує посилення такої спрямованості (навчальні модулі з енергоефективності) вивчення навчальних дисциплін не тільки обов'язкових освітніх компонентів, що формують загальні компетентності, а й обов'язкових освітніх компонентів, що формують спеціальні компетентності, вибіркового освітніх компонентів і практичної підготовки в закладах фахової передвищої освіти, також навчальних предметів загальної професійної підготовки та професійно-теоретичної підготовки і професійно-практичної підготовки в закладах професійної освіти.

Таким чином, проведений розгляд освітньо-професійної програми «Опорядження будівель і споруд та будівельний дизайн» та освітньої програми з професії «Лицювальник-плиточник» дозволяє стверджувати, що в закладах фахової передвищої та професійної освіти будівельної галузі значна увага приділяється формуванню енергозберігаючої компетентності спеціалістів будівельної галузі для «зеленого» відновлення України.

Список літератури:

Енергетичний хаб Європи (2023). Україна схвалила енергетичну стратегію до 2050 року. <https://greentransform.org.ua/ukrayina-shvalyla-energetychnu-strategiyu-do-2050-roku/?print-posts=pdf>.

Міністерство освіти і науки України (2021). Стандарт фахової передвищої освіти: освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр, галузь

- знань 19 Архітектура та будівництво, спеціальність 192 Будівництво та цивільна інженерія (2021) <https://shorturl.at/GzO72>.
- Міністерство освіти і науки України (2024а). Державний освітній стандарт з професії: «лицювальник-плиточник» № 289. <https://shorturl.at/I3cNn>.
- Міністерство освіти і науки України (2024b). МОН інтегрує тему енергоефективності в шкільну програму. <https://mon.gov.ua/news/mon-intehruie-temu-enerhoefektyvnosti-v-shkilnu-prohramu>.
- Навчально-змістовий портал професійної освіти (2024). Освітня програма з професії «Лицювальник-плиточник». <https://shorturl.at/QhFmI>.
- Освітньо-професійна програма «Опорядження будівель і споруд та будівельний дизайн» відокремленого структурного підрозділу «Чернівецький фаховий коледж Львівського національного університету природокористування» (2023). <https://shorturl.at/KBTVr>.
- ШЕЛІМАНОВА, О. В., БУРАВЛЬОВА, Л. В., СОЛОМАХА, О. С. & БУЯК, Н. А. (2025). Енергоефективність та альтернативні джерела енергії у будівлях: навчально-методичний посібник для вчителів 10-11 класів. ТОВ «Поліграф плюс». <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2025/07/24/posibnyku-enerhoefektyvnosti-v-shkolakh-24-07-2025-1.zip>.
- European Commission (2016). Clean Energy for all Europeans, COM (2016) 860, 30.11.2016 final. <https://shorturl.at/SYbXa>.

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ

Анастасія Кондратьєва

Чорноморський національний університет

імені Петра Могили

Миколаїв, Україна

Корпоративна культура організації формується не лише під впливом управлінських рішень та економічних умов, а передусім через психологічні механізми